

ЯСТРУБ ВЕЛИКИЙ *Accipiter gentilis*

Поміж птахів, які гніздяться в межах міста, великий яструб – один з найбільших за масою тіла: у самки нерідко до 1,8 кг, інколи досягає 2 кг. Дорослі самці значно легші – від 0,6 до 1 кг. Великого яструба побачиш рідко. У весняно-літній період на своїх гнізлових ділянках у великих парках міста і приміській зеленій зоні птахи тримаються потаємно. Яструби або самі мостять гнізда високо на деревах, або займають гнізда інших великих птахів. Після відкладання в квітні 2–4 яєць і насиджування, яке продовжується більше місяця, з'являються пташенята, яких дорослі птахи починають інтенсивно забезпечувати поживою: ловлять здебільшого птахів від горобця до крука, іноді дрібних гризунів, білок. Дрібнішу здобич відловлює самець, найбільшу – самка. Полюють яструби із засідки, стрімко кидаючись на жертву в нетривалому польоті. Досвідчені яструби використовують й інший маневр для нападу: побачивши здалеку потенційну здобич, хижак починає летіти досить низько над землею, ховаючись за кущами, повторюючи траєкторією польоту усі найменші западини на місцевості. Такий потайний політ завершується раптовою появою яструба перед жертвою. Захоплена зненацька, вона вже не може втекти. Вулиці міста поблизу лісопарків деякі яструби патрулюють регулярно, і перехожим трапляється чи не щодня бачити, як з крон дерев хутко вилітає чималий птах, намагається наздогнати голуба або шпака, а зазнавши невдачі, повертається в гущавину гілок. На присутність яструба часто вказує поведінка інших птахів: більшість з них

різко зриваються з місця і чимдуж летять геть. Сороки ж, перелітаючи з місця на місце, починають голосно стрекотати, і хоча вони не належать до літунів-спринтерів, але можуть миттєво змінювати напрямок польоту завдяки довгому хвосту і ухилятися від кігтів хижака, який намагається їх вхопити. Взимку великі яструби в пошуках поживи відвідують житлові масиви міста значно частіше. Тут їх нерідко гласливо зграюють переслідуванням сірі ворони. Буває, що хижака починають гнати лише одна-дві ворони. У такому разі яструбу, зробивши віраж, дуже легко злетіти вище ворон і вхопити котрусь з переслідувачок. Хижакський спосіб життя великого яструба буває причиною канібалізму. Трапляється, під час утворення пар деякі самки стають настільки агресивними, що душать самців, які демонструють їм свою прихильність; більші пташенята можуть поїдати менших. Певною мірою великий яструб є регулятором чисельності сизих голубів і воронових птахів у місті, але завдає шкоди менш чисельним видам птахів. У цілому на території Києва гніздиться до 70 пар великого яструба, з них десята частина – в парках між житловими масивами.

Фото О.М. Архипова